

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА»
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

*для студентів денної і заочної форм навчання
спеціальності 013 «Початкова освіта»
Педагогічного факультету*

Івано-Франківськ
ЯРИНА
2017

*Схвалено науково-методичною радою Педагогічного факультету
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника»
(протокол № 5 від 20.03.2017р.)*

Укладач: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» **Оксана Петрівна Цюняк.**

Рецензенти:

Будник О.Б. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника».

Василишин Я.І. – завідувач відділом виробничої (навчальної) практики ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника».

Романишин Н.Й. – директор Івано-Франківської спеціалізованої школи I-III ступенів з поглибленим вивченням англійської мови №11.

Н 31 Наскрізна програма практики для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 013 «Початкова освіта» Педагогічного факультету / **Уклад:** О.П. Цюняк – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ЯРИНА, 2017. – 48 с.

Наскрізна програма практики студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» Педагогічного факультету комплексно розкриває систему їхньої практичної підготовки згідно з освітньо-професійними програмами підготовки майбутніх учителів початкових класів усіх освітніх рівнів. У ній описано передбачені навчальними планами види практик, їх зміст, мету, завдання, послідовність проведення, подано рекомендації щодо вибору баз практик та регламентована звітність за підсумками практик.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	4
1. Зміст і мета практики.....	5
2. Організація і керівництво практикою.....	10
3. Бази практики.....	13
4. Види практики.....	14
4.1. Навчально-ознайомлювальна практика в школах.....	14
4.2. Виробнича педагогічна практика в школі.....	17
4.3. Виробнича педагогічна практика в початковій школі.....	22
4.4. Виробнича асистентська практика.....	27
4.5. Науково-дослідна практика.....	29
5. Індивідуальні завдання.....	31
6. Форми і методи контролю.....	32
7. Критерії оцінювання результатів практики студентів.....	34
Додатки.....	39-46

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців у галузі початкової освіти, як складний і багатогранний процес, здійснюється протягом усього періоду навчання студентів у вищому навчальному закладі (ВНЗ). Згідно із Законом України «Про вищу освіту» практика у підготовці фахівців займає одне з провідних місць у навчальних планах ВНЗ України та виступає органічною складовою єдиного навчально-виховного процесу, психолого-педагогічної і методичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів, передбачає безперервність, послідовність її проведення при одержанні достатніх практичних знань і умінь для відповідного освітнього рівня (ОР): «бакалавр», «магістр».

Практика майбутніх учителів здійснюється на основі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993р. № 93), «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 02.06.1993 р. № 161), Положення про організацію та проведення практики у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (схвалено на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» від 26 березня 2013 р., № 3) та інших нормативних документів, що регламентують практичну підготовку майбутніх фахівців.

Основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації підготовки, системності, послідовності навчання студентів є **наскрізна програма практики (НПП)**.

Педагогічна практика у своїй неперервності та наступності є невід'ємною складовою підготовки кваліфікованих фахівців. Від рівня професіоналізму, педагогічної майстерності, особистих якостей студентів, їхньої підготовленості до праці в освітніх закладах, залежить статус і авторитет усіх ланок системи освіти держави, перспективи її подальшого розвитку.

1. ЗМІСТ І МЕТА ПРАКТИКИ

Зміст, завдання та терміни проведення практичної підготовки студентів денної і заочної форм визначаються навчальним планом спеціальності 013 «Початкова освіта», робочою програмою практики (РПП) і регламентуються «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України».

Мета практики: творчо застосовувати отримані теоретичні знання в практичній діяльності; оволодіння студентами сучасними методами і формами організації праці в галузі їхньої майбутньої професії; формування у студентів знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності в реальних умовах; виховання потреби систематично поновлювати свої знання, вести наукові дослідження.

Найважливішими **завданнями практики є:**

– закріплення і поглиблення знань з психолого-педагогічного та методичного циклів дисциплін, розширення обсягу теоретичних знань з фаху;

– встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань студентів з реальним навчально-виховним процесом, розвиток умінь використовувати ці знання під час вирішення конкретних навчальних і виховних ситуацій;

– ознайомлення студентів із сучасним станом навчально-виховної роботи в різних типах закладів освіти, передовим педагогічним досвідом, станом реалізації основних завдань концепції нової української школи;

– формування психологічної готовності до роботи в закладах освіти;

– розвиток особистих якостей, які необхідні в професійній діяльності педагога;

– формування умінь і навичок реалізовувати професійні функції: конструктивну, мобілізуючу, організаторську, комунікативну та інформаційну;

– виховання у студентів національно-патріотичних, інтелектуальних, моральних, естетичних та інших якостей, інтересу і любові до обраної професії, потреби в самоосвіті, вироблення

творчого, навчально- і науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Практика студентів ОР «бакалавр та «магістр» є завершальним етапом їхньої практичної підготовки, яка передбачає узагальнення, систематизацію і поглиблення загально-педагогічних знань, умінь і навичок, а також підготовку до виконання усіх функцій учителя і реалізацію системи навчально-виховної роботи з учнями. За час педагогічної практики студенти-практиканти відвідують і самостійно проводять уроки, виховні заходи, вивчають передовий педагогічний досвід учителів, нові освітні технології. Особливість практики в тому, що студенти-практиканти пізнають реальні проблеми професійної праці вчителя та викладача, ознайомлюються із змістом і обсягом роботи. Разом з тим, практика, як форма професійної підготовки у вищій школі, маючи в основі професійні знання, спирається на конкретно визначений теоретичний фундамент з дисциплін психолого-педагогічного циклу, забезпечуючи практичне пізнання закономірностей і принципів професійної діяльності, оволодіння способами їхньої організації. У процесі практики здійснюється не лише перевірка теоретичної та практичної підготовки студента, але й створюються умови для розкриття його потенційних можливостей як майбутнього педагога.

Практика тільки тоді є ефективним засобом підготовки до педагогічної діяльності, коли сам студент-практикант прагне стати справжнім фахівцем, свідомо організовує процес самоосвіти, усвідомлює свою відповідальність за формування особистості людини. Завдяки цій практиці, починаючи вже з перших курсів, у студентів з'являються можливості перевірити та оцінити себе як майбутніх педагогів, свою професійну підготовку, придатність до роботи освітянином. У процесі практики відбувається збагачення спостереженнями, приходить розуміння практичної значущості теоретичних знань і умінь, зростає потреба в оволодінні ними.

У системі професійної підготовки майбутнього педагога практика виконує низку важливих функцій: навчальну, розвивальну, виховну, діагностичну, комунікативну, організаторську (управлінську), прогностичну, попереджувально-профілактичну та ін.

Навчальна функція передбачає актуалізацію, поглиблення і застосування теоретичних знань, формування різноманітних педагогічних умінь і навичок. Прерогативою *розвивальної функції* є розвиток пізнавальної і творчої активності майбутніх учителів, їхнього педагогічного мислення. Під час здійснення *виховної функції* формується світоглядна культура студентів, соціальна активність, професійно значущі та професійно важливі якості майбутнього педагога. Зміст *діагностичної функції* – перевірка рівня професійної спрямованості майбутніх педагогів, ступеня їхньої професійної підготовленості й придатності до здійснення професійної діяльності. *Комунікативна функція* полягає в налагодженні соціальної взаємодії особистості педагога з усіма учасниками навчально-виховного процесу в мікросоціумі. *Організаторська (управлінська)* характеризує педагогічну діяльність з погляду соціального менеджменту, що полягає в структуруванні, плануванні, розподіленні різних видів діяльності, координації роботи з різними соціальними інститутами; управління соціокультурним вихованням учня в умовах відкритої соціально-педагогічної системи, а також вміння студента організувати дитячий колектив. *Прогностична* – означає передбачення майбутнім учителем результатів своєї діяльності. *Попереджувально-профілактична функція* має метою запобігання асоціальним явищам і вчинкам, створення належних умов для формування соціально активної особистості.

Головним критерієм оцінки результатів педагогічної практики є рівень сформованості компетентності у майбутніх освітян. Основними компетенціями є: предметні компетенції, що безпосередньо стосуються вивчення навчальних дисциплін початкової школи; професійні, навчальні компетенції, що стосуються процесу організації навчальної дисципліни, професійної освіти; життєві компетенції, що передбачають актуалізацію власного життєвого досвіду, особистісних цінностей, позицій, переконань у процесі навчальної діяльності.

До компетентностей, якими повинні оволодіти студенти-практиканти Педагогічного факультету у процесі проходження педагогічної практики належать:

- уміння застосовувати у професійній діяльності положення нормативно-правової бази;

- здатність використовувати теоретичні знання та набуті уміння на практиці;
- проводити порівняльний аналіз різних дидактичних систем, їх принципів, змісту, технологій навчання; розпізнавати дидактичні теорії і системи на предмет їх відповідності особистісно орієнтованому підходу;
- розробляти тематичні плани, конспекти уроків і позакласних заходів, відкритих занять, зразки вирішення освітніх ситуацій, контрольних завдань для учнів;
- використовувати найбільш ефективні форми, методи і засоби навчання для розвитку творчої особистості школяра;
- встановлювати контакт з учнями, вміти керувати собою в ситуації педагогічного спілкування;
- використовувати методи педагогічних досліджень (анкетування, тестування тощо), проводити експеримент із виявленої проблеми;
- сумлінно виконувати професійні обов'язки та діяти відповідно до етичних мотивів;
- здатність до постійного удосконалення педагогічної майстерності і особистісно-індивідуального стилю поведінки, необхідного для майбутньої професії;
- здатність до самопізнання та реалізації творчого потенціалу;
- налагодження соціальної взаємодії особистості педагога з усіма учасниками навчально-виховного процесу в мікросоціумі;
- опанування інноваційними технологіями навчання та виховання;
- володіти способами дистанційних освітніх комунікацій за допомогою Інтернет-технологій;
- уміння шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних ресурсів;
- розуміння наукової термінології;
- здатність до здійснення дослідницької діяльності на основі знання та критичного аналізу освітніх проблем, вміння обирати оптимальні методи дослідження, обробляти результати досліджень, аналізувати їх з урахуванням актуальних наукових і практичних джерел;
- розвиток критичного мислення щодо основних педагогічних проблем, формування власної обґрунтованої позиції щодо

проблематичних та неоднозначних тверджень у педагогічній науці та практиці.

При підготовці фахівців ОР «бакалавр» та «магістр» складовими практичної підготовки є такі види практики:

ОР «бакалавр»

Навчально-ознайомлювальна практика в школах.

Виробнича педагогічна практика в школі.

ОР «магістр»

Виробнича педагогічна практика в початковій школі.

Виробнича асистентська практика магістрантів.

Науково-дослідна практика.

Наскрізна програма практики містить:

- мету, зміст, завдання і послідовність проведення практики студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» Педагогічного факультету;
- рекомендації щодо вибору баз практики;
- опис форм і методів контролю якості підготовки (рівень знань, уміннь і навичок), яку студенти повинні проявити під час проходження практики за кожним ОР;
- вимоги до оформлення звітів про проходження практики та форми підведення підсумків практики.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в університеті здійснює керівник практики університету. Розподіл студентів на практику проводиться керівником-методистом факультету. Бази практик в особі їх перших керівників разом з університетом несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики студентів.

Для організації та проведення педагогічної практики призначаються: факультетський керівник-методист виробничої педагогічної практики, керівник-методист, староста студентів у школі.

Факультетський керівник-методист надає методичну допомогу в підборі літератури і наочних посібників, забезпечує студентів-практикантів необхідними документами (направлення на практику, програма практики, щоденник обліку роботи студента-практиканта, індивідуальні завдання для студентів, методичні рекомендації), здійснює загальне керівництво практикою, забезпечує проведення усіх організаційних заходів у навчальному закладі перед початком проведення практики, проводить настановчу нараду, готує проект наказу про практику, проводить інструктаж зі студентами про порядок проходження практики, узгоджує з керівництвом баз практики програму організації практики, порядок її проходження, плани, календарні графіки, послідовність, види занять, індивідуальні завдання, розпорядок роботи. Після завершення практики факультетський керівник-методист за результатами обговорення практики на засіданні кафедри готує письмовий звіт, який подає завідувачу відділом виробничої (навчальної) практики університету та виставляє підсумкову оцінку у заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план (залікову книжку) студента.

Безпосереднє керівництво виробничою педагогічною практикою виконує **керівник-методист за фахом**, якого призначає кафедра відповідно до педагогічного навантаження. При призначенні керівника-методиста враховуються його наукові інтереси та спеціалізація студента-практиканта. Керівник-методист бере участь у настановчій та підсумковій нараді; консультує практикантів під час підготовки до уроків, затверджує конспекти пробних і залікових

уроків, відвідує уроки; організовує їх обговорення та оцінювання; відвідує та організовує обговорення позакласних та виховних занять, які проводять студенти-практиканти; проводить інструктаж з охорони праці і техніки безпеки, перевіряє звітну документацію; бере участь у диференційованому оцінюванні знань та практичних умінь студентів; складає звіт про підсумки практики, рівень підготовки студентів з фахових дисциплін і подає його факультетському керівнику-методисту практики.

Староста групи зобов'язана вести облік відвідування студентами-практикантами занять, які будуть проводитись; забезпечувати навчально-виробничу дисципліну у групі (інформування факультетського керівника-методиста про порушення трудової дисципліни, позаштатні ситуації тощо); своєчасно повідомляти студентів-практикантів про доручення і вказівки факультетського керівника-методиста і організаторів практики на місцях.

Обов'язки студента-практиканта:

1. Дотримуватись правил внутрішнього розпорядку і режиму робочого часу за місцем проходження практики, виконувати розпорядження адміністрації школи та керівників практики.
2. Спостерігати та аналізувати урочну та позаурочну роботу вчителя.
3. Здійснити педагогічний аналіз програм, підручників, обладнання і навчальних кабінетів. Ознайомитися з календарними і тематичними поурочними планами.
4. Виконувати усі види робіт, які передбачені програмою та планом роботи практиканта: старанно готуватися до кожного заняття, бути для учнів взірцем організованості, дисциплінованості, ввічливості, сумлінного ставлення до своїх обов'язків. Провести залікові уроки з української мови і читання, математики, природознавства, основ здоров'я, фізичної культури, трудового навчання, музики, хореографії, образотворчого мистецтва. Вести щоденник, у якому записувати відомості про проведену роботу – навчально-виховну, психолого-педагогічну, методичну і суспільно-корисну, свої спостереження та аналіз занять, про консультації викладачів-методистів, спостереження за групою, окремими учнями та ін.

5. Виконувати функції класного керівника, самостійно планувати й організовувати дозвілля учнів, їх позанавчальне життя відповідно до рівня розвитку, зацікавлень, потреб та інтересів. Провести виховні заходи.
6. Організовувати різноманітні додаткові заняття (індивідуальні та групові заняття, консультації та співбесіди).
7. Проводити посильні наукові дослідження з метою психолого-педагогічного вивчення рівня розвитку колективу, міжособистісних стосунків учнів. Здійснити психолого-педагогічне вивчення колективу класу та скласти характеристику на учнівський колектив.
8. Самостійно вирішувати педагогічні конфлікти, продумувати взаємодію з «важкими» учнями та їхніми батьками. Проводити індивідуальну роботу з учнями та їхніми батьками.
9. Самостійно оцінювати результати навчання учнів із дотриманням необхідних вимог на кожному етапі уроку, висловлювати оцінку діяльності учнів, отримувати від них зворотний зв'язок для регулювання навчально-виховного процесу. Допомогати вчителю перевіряти зошити, результати творчої діяльності учнів.
10. Виготовити 2–3 види нетрадиційної наочності (власних проєктів унаочнення тем, уроків чи фрагментів), медіа-презентацій для учнів.
11. Регулювати дисципліну в класі, уникаючи примусу й застосовуючи безпосередній вплив на поведінку учнів, різноманітні види діяльності відповідно до інтересів учнів, звертаючись до колективно прийнятих правил, норм поведінки у навчальному закладі.
12. Застосовувати різні форми спільної діяльності учнів класу, їхнього міжособистісного спілкування заради створення соціально-виховного середовища довіри, поваги для об'єднання учнів у колектив.
13. Брати участь у роботі методичних об'єднань школи, засідань педагогічної ради, класних батьківських зборів, а також настановчій та підсумковій нараді на факультеті.
14. Своєчасно подати на кафедру документацію з практики.

По завершенні практики студенти здають на кафедру педагогіки початкової освіти, яка відповідає за її організацію, таку документацію:

- Характеристика на студента-практиканта, засвідчена керівником школи.
- Звіт про виробничу практику.
- Щоденник обліку роботи з виробничої практики.
- Конспекти залікових уроків.
- Конспекти виховних заходів та їх самоаналіз.
- Психолого-педагогічна характеристика класу.
- Індивідуальне творче завдання, мультимедійне забезпечення, опис кращого педагогічного досвіду (на вибір студента та викладача-методиста), опис освітньої інновації, що впроваджена в школі, сценарій профорієнтаційних заходів тощо.

Щоденник студента-практиканта – це важливий документ, який відображає зміст і результати проведеної ним за час педагогічної практики роботи. Щоденник слугує засобом привчання майбутнього вчителя початкових класів до планування, чіткої організації та аналізу власної професійної діяльності. Рефлексивна спроможність студента засвідчує його вміння здійснювати аналіз соціально-педагогічних явищ, висловлювати власні думки та здійснювати умовиводи щодо спостережуваних фактів педагогічної реальності.

3. БАЗИ ПРАКТИКИ

Практика студентів Педагогічного факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» проводиться на базах практики, які забезпечують виконання навчальної програми для відповідних ОР.

Базою проведення практики є загальноосвітні школи I-III ступенів міста Івано-Франківська та інші загальноосвітні навчальні заклади за місцем майбутнього працевлаштування студентів.

Ректорат університету разом із деканом та завідувачами кафедр Педагогічного факультету здійснює підготовчу роботу з розробки та укладення довгострокових договорів про проходження практики студентами Педагогічного факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» з базами практики.

Студенти можуть самостійно, але з обов'язковим узгодженням із керівництвом Педагогічного факультету, обирати для себе місце проходження практики за майбутнім працевлаштуванням.

4. ВИДИ ПРАКТИКИ

4.1. НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПРАКТИКА В ШКОЛАХ

Навчально-ознайомлювальна практика в школах студентів I курсу є початковим етапом у системі практичної підготовки до виконання обов'язків учителя початкових класів. У цей період закладаються основи майбутньої професійної діяльності: формуються уміння і навички, акцентується увага на особистості та педагогічних якостях учителя. Особливістю навчально-ознайомлювальної практики є те, що вона проводиться паралельно із вивченням дисциплін психолого-педагогічного циклу, що дає можливість зіставити теоретичні знання і реальну роботу з динамічним учнівським колективом. Окрім того, студенти-практиканти мають змогу особисто перевірити деякі твердження, правила спілкування та взаємодії з молодшими школярами тощо. У процесі такої діяльності створюються оптимальні умови для пізнання закономірностей, принципів, змісту і способів організації професійної діяльності для більш глибокого засвоєння знань з педагогіки та психології, усвідомлення себе у ролі вчителя.

Мета практики – допомогти майбутньому педагогу пізнати внутрішній світ першокласника, розкрити зміст, завдання та особливості організації навчально-виховної роботи з учнями в перші дні навчання в школі, ознайомитися з різними формами співпраці вчителів, батьків, практичного психолога та учнів.

Завдання практики:

- проаналізувати державні документи щодо організації навчально-виховного процесу в початковій школі і, зокрема, навчання учнів-першокласників;
- ознайомити студентів із «Статутом школи», «Правилами внутрішнього розпорядку школи», «Правилами для учнів», особливостями періоду адаптації дітей до нових умов у перші тижні їхнього перебування в школі;

- навчити вести психолого-педагогічне спостереження, результати якого слід записувати у щоденник, що допоможе скласти певне уявлення про окремих учнів (успішність, поведінка, сумлінність у навчанні, ставлення до однокласників тощо);
- ознайомити з методикою діагностики рівня підготовки першокласників до школи та загального розвитку; методикою проведення психологічних досліджень (зустріч з шкільним практичним психологом); специфікою методичної, організаційної роботи з батьками першокласників; методикою проведення перших батьківських зборів;
- розвивати творчі ініціативи, реалізувати особистісний творчий потенціал;
- забезпечити умови для професійної адаптації студентів, залучення їх до активної діяльності в учнівських колективах;
- виховувати потребу постійного удосконалення професійних знань, навичок, умінь і педагогічної майстерності.

У результаті проходження навчально-ознайомлювальної практики студент-практикант повинен

знати:

- основні нормативні документи про навчально-виховний процес у загальноосвітньому навчальному закладі;
- актуальні проблеми розвитку початкової ланки освіти та освіти загалом в Україні;
- теоретичні основи педагогіки та методики навчання різних предметів у загальноосвітній школі I ступеня;
- особливості організації цілісного педагогічного процесу;
- психолого-педагогічні особливості підготовки дитини до навчання в школі;
- шляхи формування навчально-пізнавальної культури молодших школярів;
- способи проектування педагогічної діяльності вчителів та учнів;
- сучасні технології організації навчально-виховного процесу в початковій школі;
- особливості системи контролю, перевірки, оцінювання та обліку навчальних досягнень учнів початкової школи.

вміти:

- спостерігати та аналізувати педагогічний процес;
- раціонально використовувати в практиці своєї роботи науково-теоретичні засади педагогіки, психології, спеціальних методик навчання;
- проводити аналіз уроку та виховного заходу;
- грамотно записувати й оформляти методичну документацію.

У перші дні перебування в школі студенти-практиканти повинні:

- зустрітись з адміністрацією освітнього закладу – директором чи його заступником, який проведе ознайомлювальну бесіду про школу, особливості навчання у ній, структуру, традиції;
- познайомитися із учителями початкових класів, вчителями-предметниками;
- оглянути навчальні приміщення;
- ознайомитися із шкільною документацією: статутом школи, освітніми програмами, розкладом уроків, класними журналами, планами роботи вчителя, планом виховної роботи класовода, календарним плануванням, особовими справами учнів, комп'ютерною базою школи та шкільним WEB-сайтом;
- відвідати уроки класовода та вчителів-предметників у закріпленому за студентом класі;
- ознайомитися з особливостями виховної роботи з учнями в другій половині дня та роботи позашкільних навчально-виховних закладів, гуртків, спортивних секцій;
- брати активну участь у роботі педагогічної ради школи.

Підсумки навчальної-ознайомлювальної практики в школах обговорюються на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти. Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником бази практики. Оформляється звіт за вимогами, які передбачені РПП. Звіт з практики захищається студентом-практикантом при комісії, призначеній завідувачем кафедри, до складу якої входять факультетський керівник-методист практики, викладачі кафедри, які викладали практикантам спеціальні дисципліни. Підсумковою формою контролю є *залік*.

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Характеристика на клас	10
2.	Характеристика на учня	10
3.	Анкетування	10
4.	Індивідуальні творчі завдання	20
5.	Аналіз та спостереження уроків	10
6.	Підготовка виховних заходів	10
7.	Письмовий звіт практики	10
8.	Оцінка щоденника практики	10
9.	Захист практики	10
	Усього	100

4.2. ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ШКОЛІ

Виробничу педагогічну практику в школі проходять студенти на IV курсі. Особливістю виробничої педагогічної практики в школі є те, що студент-практикант виконує функції вчителя початкових класів. Практика має навчальний характер: студент-практикант проводить пробні та залікові уроки, виховні заходи, здійснює психолого-педагогічні спостереження, перший тиждень – практика пасивна.

Мета педагогічної практики: формування та розвиток у студентів-практикантів професійних умінь та навичок на базі отриманих теоретичних знань у реальних умовах діяльності початкової ланки освіти, створення умов для самореалізації та самовизначення особистості студента як майбутнього фахівця.

Завдання педагогічної практики:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань з психолого-педагогічних і фахових дисциплін, оволодіння засобами та методами застосування цих знань для розв'язання педагогічних завдань;
- формування творчого, дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності, набуття вмінь проводити наукові дослідження з використанням ефективних методів і методик педагогічних досліджень, а також умінь здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної педагогічної діяльності, діяльності вчителів початкових класів і студентів-практикантів;

- вироблення у студентів-практикантів як майбутніх педагогів навичок у підготовці та проведенні різних форм і видів навчально-виховної роботи з вихованцями та особистої відповідальності за їх якість та ефективність;
- підготувати студентів-практикантів до проведення різного типу уроків та виховних заходів із застосуванням різноманітних методів та сучасних педагогічних технологій;
- розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу студента-практиканта;
- забезпечення умов для професійної адаптації студентів, залучення їх до активної діяльності в учнівських колективах;
- оволодіння вміннями спілкуватися з учнями, їхніми батьками та педагогами;
- виховання потреби постійного удосконалення професійних знань, навичок, умінь і педагогічної майстерності;
- виховання у студентів любові до професії вчителя, прагнення до постійного професійного розвитку.

У результаті проходження виробничої педагогічної практики студент-практикант повинен:

знати:

- основні нормативні документи, які регламентують навчально-виховний процес у загальноосвітньому навчальному закладі;
- особливості системи контролю, перевірки, оцінювання та обліку навчальних досягнень учнів початкової школи;
- теоретичні засади педагогіки та методики навчання різних предметів у загальноосвітній школі I ступеня;
- традиційні та альтернативні технології навчання, виховання і розвитку учнів сучасної початкової школи;
- особливості розробки конспектів уроків різних типів із застосуванням ефективних методів і форм навчання;
- вимоги до аналізу відвіданого і проведеного уроку та виховного заходу;
- специфіку планування і проведення позакласної роботи у початковій школі;

- вимоги до виготовлення і використання наочності та дидактичного матеріалу у загальноосвітній школі І ступеня.

вміти:

- працювати з нормативними освітніми документами, які регламентують навчально-виховний процес нової української школи;
- здійснювати контроль, перевірку, оцінювання та облік навчальних досягнень учнів з різних предметів;
- правильно й доцільно використовувати в практиці своєї роботи науково-теоретичні засади педагогіки, психології, спеціальних методик навчання;
- методично правильно розробляти й оформляти конспекти уроків та виховних заходів із застосуванням ефективних методів і форм навчання;
- проводити аналіз та самоаналіз уроку та виховного заходу;
- планувати та організовувати навчально-виховний процес, дотримуючись дидактичних та методичних принципів, форм, методів та прийомів навчання;
- якісно виготовляти наочність та дидактичний матеріал до різних видів навчально-виховної діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організаційно-педагогічна діяльність студентів-практикантів.

Участь у настановній нараді на Педагогічному факультеті. Знайомство з адміністрацією бази практики, особливостями організації навчально-виховної роботи в конкретному навчальному закладі. Ознайомлення з видами інструктажів з техніки безпеки та санітарно-гігієнічними вимогами до організації роботи учнів загальноосвітніх шкіл. Закріплення студентів-практикантів за класом та керівником від бази практики. Ознайомлення з класом, вивчення умов навчання та діяльності учнів початкових класів, ознайомлення з розкладом уроків. Вивчення календарно-тематичного плану роботи вчителя, порядку і форми складання поурочних планів, ознайомлення з правилами ведення та оформлення шкільної документації. Складання індивідуального плану роботи студента-практиканта. Проведення за дорученням керівника від бази практики поточної організаційно-

педагогічної роботи з молодшими школярами. Надання керівнику від бази практики допомоги в систематизації навчальної та методичної літератури. Підготовка фотоматеріалів, що демонструють проведення студентом-практикантом різних видів педагогічної діяльності під час проходження виробничої педагогічної практики в школі. Участь у роботі методичного об'єднання вчителів, в засіданні педагогічної ради загальноосвітнього навчального закладу за результатами виробничої педагогічної практики. Підготовка звітних матеріалів з виробничої педагогічної практики. Захист матеріалів виробничої педагогічної практики.

ЗМІСОВИЙ МОДУЛЬ 2. Науково-дослідна діяльність студентів-практикантів.

Вивчення наукової і методичної літератури з метою удосконалення своєї педагогічної діяльності. Визначення ставлення учнів або педагогічного колективу до певної педагогічної проблеми (спостереження, опитування, анкетування, тестування). Виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання наукової роботи – статті, бакалаврської роботи). Спостереження та аналіз навчально-виховного процесу з точки зору зв'язку теорії і практики навчання різних предметів. Ознайомлення з навчальними планами та програмами навчальних дисциплін, змістом і прийомами використання чинних підручників. Відвідування уроків вчителів з метою вивчення їхньої педагогічної майстерності, технологій підготовки і проведення уроків в початковій школі, поглиблення знань про види наочності та ТЗН, а також методів їх доцільного та ефективного використання. Спостереження за проведенням вчителями гурткових занять, секцій та позакласних заходів. Спостереження роботи учнів на уроках, визначення їхніх індивідуальних здібностей, рівня успішності, виявлення кола інтересів та уподобань. Обробка даних та інтерпретація. Взаємовідвідування пробних і залікових уроків, позакласних виховних заходів студентів-практикантів зі складанням їх аналізу. Проведення ґрунтовного психолого-педагогічного вивчення окремих учнів класу та складання психолого-педагогічної характеристики особистості молодшого школяра. Вивчення передового досвіду та використання новітніх технологій навчання в школі та підготовка доповіді на цю тему.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Навчально-виховна робота студентів-практикантів.

Ознайомлення з критеріями оцінювання знань, умінь та навичок учнів початкових класів. Застосування на практиці 12-бальної системи оцінювання. Спостереження за проведенням різних видів контролю. Ознайомлення з критеріями оцінювання самостійних та контрольних робіт учнів. Вивчення принципів підбору вправ та завдань для домашнього виконання. Надання допомоги вчителю у перевірці класних і домашніх завдань. Розробка планів-конспектів пробних та залікових уроків. Розробка та виготовлення наочних та дидактичних матеріалів для проведення пробних та залікових уроків. Проведення пробних уроків задля апробації відомих сучасних методів, прийомів роботи, видів навчальної діяльності учнів на уроках. Проведення залікових уроків з їх подальшим обговоренням з керівником від кафедри, керівником від бази практики та іншими студентами-практикантами. Розробка та написання сценарію позакласного виховного заходу, підготовка наочно-дидактичного матеріалу та інформаційних технологій для його проведення. Проведення позакласного виховного заходу з його подальшим обговоренням з керівником від кафедри, керівником від бази практики та іншими студентами-практикантами. Надання вчителю допомоги з виготовлення таблиць та ілюстративного матеріалу. Участь у методичних заходах та у роботі методичного кабінету, вивчення передового педагогічного досвіду. Підготовка та проведення тематичних виставок учнівських робіт. Підготовка експонатів для виставки на підсумковій конференції з виробничої практики.

Підсумки виробничої педагогічної практики в початковій школі обговорюються на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти. Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником бази практики, конспектів залікових уроків та виховних заходів, щоденника практики. Звіт з практики захищається студентом-практикантом при комісії, призначеній завідувачем кафедри, до складу якої входять факультетський керівник-методист практики, керівники-методисти практики від підрозділу університету і, за можливості, від баз практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план (залікову книжку) студента. Студент,

який не виконав програму практики, отримав незадовільний відгук на базі практики, незадовільну оцінку за практику, відраховується з університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту проходження практики повторно у пізніший термін (в межах графіку навчального процесу).

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Звіт студента, щоденник педагогічної практики	10
2.	Проведення уроків та виховних заходів, їх аналіз	50
3.	Психолого-педагогічна характеристика учня	5
4.	Індивідуальні творчі завдання	10
5.	Оцінка бази практики	5
6.	Оцінка захисту практики	20
	Усього	100

4.3. ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Виробнича педагогічна практика в початковій школі є складовою частиною професійної підготовки фахівців за ОР «магістр».

Значення виробничої педагогічної практики в початковій школі:

- закріплення, поглиблення, осмислення студентами спеціальних психолого-педагогічних знань, застосування їх в організації навчально-виховного процесу, формування особистої позиції як майбутніх учителів;
- вивчення студентами творчого педагогічного досвіду і застосування його в пошуках власних шляхів розв’язання практичних проблем;
- формування у майбутніх учителів індивідуального стилю соціально-педагогічної діяльності, власного досвіду активної взаємодії з учнями, організація педагогічно доцільних взаємин, креативного підходу до практичної роботи;
- ознайомлення студентів з інноваційними змінами у сучасній початковій школі, їх аналіз на предмет використання в практичній діяльності;

- виховання стійкого інтересу та любові до професії вчителя, потреби в самопізнанні й професійно-педагогічному вдосконаленні;
- формування у студентів інтересу до науково-дослідної роботи та потреби в експериментуванні під час виробничої педагогічної практики у початковій школі.

Метою виробничої педагогічної практики в початковій школі є:

- формування у майбутніх фахівців системи необхідних педагогічних умінь й навичок, здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах;
- здобуття студентами навичок самостійної практичної діяльності з наряду своєї майбутньої професії – учителя початкових класів;
- розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу.

Завдання виробничої практики:

- поглибити й закріпити теоретичні знання, отримані студентами в університеті; навчити застосовувати ці знання на практиці в навчально-виховній роботі з учнями;
- сформувати в студентів уміння спостерігати й аналізувати навчально-виховну роботу, що проводиться з молодшими школярами;
- навчити студентів, опираючись на знання з психології, педагогіки і фізіології, проводити навчально-виховну роботу з дітьми, враховуючи їхні вікові та індивідуальні особливості;
- підготувати майбутніх педагогів до проведення різних типів уроків із застосуванням різноманітних методів і педагогічних технологій, що активізують пізнавальну діяльність учнів;
- навчити студентів виконувати функції класного керівника, працювати зі шкільним самоврядуванням, різноманітними учнівськими організаціями, а також проводити індивідуальну виховну роботу з учнями та їхніми батьками;
- розвивати й закріплювати у студентів зацікавлення педагогічною професією, стимулювати бажання до вивчення спеціальних і

- педагогічних дисциплін та постійного професійного розвитку, удосконалення своїх педагогічних здібностей;
- прищепити студентам навички уважного ставлення до охорони та зміцнення фізичного, морального, духовного та соціального здоров'я молодших школярів;
  - навчити студентів здійснювати діагностику знань, умінь і навичок учнів;
  - стимулювати до виявлення педагогічної творчості у моделюванні навчально-виховного процесу в школі I ступеня, використання освітніх інновацій і вивчення кращого педагогічного досвіду;
  - формувати навички соціально-виховної роботи з учнями, схильними до девіантної поведінки, та їхніми батьками.

ЗМІСОВИЙ МОДУЛЬ 1. Ознайомлення, спостереження і аналіз педагогічної діяльності педагога початкової школи.

Виробнича педагогічна практика будується за принципом комплексності і цілісності характеру діяльності. До початку практики студент зобов'язаний одержати консультацію щодо оформлення документів (на настановній нараді з практики), своєчасно прибути на базу практики, засвоїти і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії; у повному обсязі виконувати усі завдання програми практики. Самостійному проведенню навчально-виховного процесу в класі передують ознайомлення студентів-практикантів з організацією роботи в початковій школі, тобто з навчально-виховною роботою школи (бесіди з адміністрацією, вчителями, вихователями); планом роботи школи; розкладом навчальних занять; матеріальною базою школи.

Розпочинати необхідно із спостереження і аналізу педагогічної діяльності вчителя початкових класів (з відвідування уроків і позакласних занять). Вивчити режим життя класу, специфіку організації життєдіяльності дітей, організації педагогічного процесу, ефективність застосування сучасних форм, методів та прийомів роботи з молодшими школярами.

Важливо поступово включатися у підготовку та проведення занять, спостерігати педагогічний процес, брати участь у заняттях,

ознайомитися із методичним і дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу в початковій школі.

Студентам необхідно опрацювати: навчальні програми, тематичні і поурочні плани вчителя, план позаурочної виховної роботи; особові справи учнів, медичні картки, щоденники, класні журнали та ознайомитися з методиками їх ведення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків педагога.

Наступним завданням виробничої педагогічної практики майбутніх учителів початкових класів у школі I ступеня є самостійне виконання ними основних видів професійної діяльності педагога. Студенти-практиканти складають план навчально-виховної роботи та конспекти занять, які будуть проводити і погоджують їх із своїм наставником. Під час проведення занять студенти-практиканти удосконалюють форми і методи організації роботи, виявляють зацікавлення, любов, гуманне ставлення до дітей, вміння слухати їх, культуру спілкування з усіма учасниками педагогічного процесу, проводять залікові уроки та позакласні заходи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Організаційно-педагогічна та методична робота.

Ця робота передбачає створення в групі умов для адаптації, навчання дітей, розвитку їхньої самостійності (навчальної, ігрової, трудової, художньої), індивідуальної роботи з дітьми, добору наочно-методичних матеріалів, проведення бесід із батьками, участі у методичних заходах та роботі методичного кабінету (підготовка рефератів, методичних матеріалів, дидактичних посібників), вивчення кращого педагогічного досвіду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Вивчення індивідуальних особливостей молодших школярів, дитячого колективу та проведення психолого-педагогічної діагностики.

Важливою складовою практики є проведення психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вивчення особистості дитини та соціометричне дослідження групи. Основним методом дослідження

дітей початкової школи слугує психолого-педагогічне спостереження. Отримані під час спостереження відомості уточнюються і доповнюються в бесідах з батьками дітей, вихователями груп продовженого дня, під час індивідуальних діагностичних вправ.

За результатами досліджень доцільно розробити пропозиції, рекомендації із вдосконалення роботи. Паралельно здійснюється психолого-педагогічне вивчення дитячого колективу (індивідуальні бесіди з дітьми, соціометричні методики) з метою аналізу загального рівня фізичного і психічного розвитку дітей, наявності в них ігрових, трудових та навчальних навичок, моральних якостей, виявлення пізнавальних інтересів. На основі соціометричних досліджень визначається рівень розвитку взаємин учнів, сформованості дитячого колективу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Проведення залікових занять, оформлення звітної документації.

Студенти-практиканти проводять залікові заняття, які оцінюють: методист практики, керівники школи, педагоги-наставники, студенти-практиканти. Студент-практикант має продемонструвати свої педагогічні здібності, теоретичні та методичні знання.

Конспекти занять повинні бути затверджені педагогом-наставником. Присутні роблять всебічний аналіз занять. Результати обговорення і оцінка за проведені заняття фіксуються у протоколі.

Студент повинен провести залікові уроки з української мови і літературного читання (4 уроки), математики (4 уроки), природознавства (2 уроки), основ здоров'я (1 урок), фізичної культури (1 урок), трудового навчання (1 урок), музичного мистецтва (1 урок), образотворчого мистецтва (1 урок), інформатики (1 урок), англійської мови (1 уроки).

Підсумки виробничої педагогічної практики в початковій школі обговорюються на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти. Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником бази практики, конспектів залікових уроків та виховних заходів, щоденника практики. Звіт з практики захищається студентом-практикантом при комісії, призначеній завідувачем кафедри, до складу якої входять факультетський керівник-методист практики, керівники-методисти

практики від підрозділу університету і, за можливості, від баз практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план (залікову книжку) студента. Студент, який не виконав програму практики, отримав незадовільний відгук на базі практики, незадовільну оцінку за практику, відраховується з університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту проходження практики повторно у пізніший термін (в межах графіку навчального процесу).

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Звіт студента, щоденник педагогічної практики	10
2.	Проведення уроків та виховних заходів, їх аналіз	50
3.	Психолого-педагогічна характеристика учня	5
4.	Індивідуальні творчі завдання	10
5.	Оцінка бази практики	5
6.	Оцінка захисту практики	20
	Усього	100

4.4. ВИРОБНИЧА АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА

Асистентська виробнича практика є складовою частиною професійної підготовки фахівців за ОР «магістр». Вона дозволяє студентам набути практичних навичок та досвіду викладацької роботи, необхідних для викладання дисципліни за профілем набутої спеціальності у вищих навчальних закладах після отримання ОР «магістр». Асистентській практиці передують вивчення курсів з педагогіки вищої школи та методики викладання у вищих навчальних закладах.

Мета асистентської практики полягає у формуванні готовності магістрантів до викладацької діяльності у середніх спеціальних та вищих навчальних закладах.

Завдання асистентської практики:

- розвиток професійних умінь майбутнього викладача шляхом залучення його до виконання різних форм навчально-виховної роботи у ВНЗ;
- формування умінь щодо планування та організації навчально-

методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, курсу):

- ✓ уміння складати робочу програму з навчальних курсів;
- ✓ уміння розробляти і проводити лекції та семінарські заняття;
- ✓ уміння здійснювати контроль та облік знань студентів, ознайомитись з модульно-рейтинговою системою навчання;
- ✓ вироблення умінь та навичок працювати з першоджерелами та науковою літературою, аналізувати та систематизувати наукову літературу під час підготовки до проведення занять;
- ✓ уміння застосовувати в процесі навчання сучасні інформаційні технології, новітні методики викладання навчальних дисциплін, кращий педагогічний досвід;
- формування готовності магістрантів до здійснення соціально-виховної роботи зі студентами та студентськими групами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організаційно-методична робота.

Спостереження за виконанням викладачем-наставником різних видів навчальної роботи зі студентами-практикантами. Розроблення робочої програми з навчальної дисципліни, складання конспекту лекції, плану практичних занять, завдань для самостійної роботи. Проведення заняття відповідно до індивідуального плану. Проведення 1-2 позааудиторних занять із застосуванням інтерактивних форм навчання (круглий стіл; зустріч з фахівцями, обговорення актуальних проблем курсу). Участь магістрантів у засідання кафебри та роботі методичного та методологічного семінарів. Підготовка та аналіз матеріалів практики.

Підсумки виробничої асистентської практики обговорюються на засіданні кафебри педагогіки початкової освіти. Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, конспект лекційних та практичних (семінарських) занять. Звіт з практики захищається студентом-практикантом при комісії, призначеній завідувачем кафебри, до складу якої входять факультетський керівник-методист практики та викладачі кафебри. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план (залікову книжку) студента.

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Підготовка та проведення лекцій.	20 балів
2.	Конспект лекції.	10 балів
3.	Підготовка та проведення практичного заняття.	20 балів
4.	Конспект практичного заняття.	10 балів
5	Підготовка та проведення виховних заходів зі студентами, робота помічника куратора.	10 балів
6	Проведення позааудиторні роботи зі студентами за фахом.	10 балів
7.	Конспект заходу з позааудиторної роботи форми.	5 балів
8.	Звіт.	10 балів
9.	Оформлення документації.	5 балів
	Усього	100

4.5. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРАКТИКА

Науково-дослідна практика студента-магістранта є обов'язковим компонентом ОПП для здобуття ОР «магістра» з відповідної спеціальності і має на меті набуття магістрантом професійних навичок та вмій написання наукових робіт.

Реалізація виробничих функцій у межах об'єкта діяльності фахівця – навчального процесу у ВНЗ вимагає від магістранта теоретичних знань і практичних умінь та навичок щодо:

- предмета діяльності – відповідної дисципліни фундаментального або професійно орієнтованого циклу підготовки фахівців з напрямку, до якого належить дана спеціальність;
- продукту діяльності – систематизації інформації у межах обраної дисципліни за окремими темами згідно з робочою програмою курсу у вигляді опорних конспектів лекційних занять та методичних розробок для проведення семінарських або практичних занять;
- процедури діяльності – способу передачі інформації студентській аудиторії через проведення лекційних та семінарських (практичних) занять згідно з графіком навчального процесу.

Метою практики є оволодіння магістрантами сучасними методами наукових досліджень, формами організації праці в галузі їхньої майбутньої професії, формування у них на базі одержаних знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під

час роботи в реальних виробничих умовах, формування потреби систематично доповнювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності, систематизувати, закріпити і поглибити знання зі спеціальних дисциплін, зібрати фактичний матеріал для виконання магістерської роботи, набути практичні професійні навички у науково-дослідницькій сфері, здобути досвід організаційної роботи в колективі.

Зміст науково-дослідної практики полягає у відвідуванні лекцій, семінарських (практичних, лабораторних) занять і консультацій, що проводять керівники-методисти з метою вивчення педагогічного досвіду і системи навчальної роботи керівника, оволодіння методикою підготовки до навчальних занять і методикою викладання навчального матеріалу; освоєнні засобів організації та контролю самостійної роботи студентів, особливо при підготовці до семінарських (практичних, лабораторних) занять (додаткові питання, теми для обговорення, теми рефератів, інструкції до виконання лабораторних робіт, тощо); відвідуванні занять, що проводять магістранти з наступним обговоренням і письмовим рецензуванням; підготовці текстів лекцій, планів-конспектів семінарських (практичних, лабораторних) занять та якості їх проведення.

Основними **завданнями науково-дослідної практики** для магістрантів спеціальності 013 «Початкова освіта» Педагогічного факультету є:

- 1) набуття, розвиток та удосконалення професійно-педагогічних умінь і навичок, набутих у процесі навчання у ВНЗ та одержаних у процесі проходження практики під керівництвом педагогів-практиків;
- 2) поглиблення і закріплення теоретичних знань із загальнопедагогічних та фахових дисциплін, методики їх викладання;
- 3) формування у практикантів педагогічної майстерності, загальної ерудиції, культури спілкування та комунікабельності;
- 4) підготовка магістрантів до виконання виховних функцій в навчальному закладі в якості академічного наставника;
- 5) виховання і закріплення у студентів-практикантів любові до педагогічної професії, стимулювання прагнення до вивчення

педагогічних дисциплін, бажання удосконалювати свої педагогічні вміння.

Підсумки науково-дослідної практики обговорюються на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти. Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, аналізу лекційних (практичних, лабораторних) занять, проведених викладачами наставниками (магістрантами). Звіт з практики захищається студентом-практикантом при комісії, призначеній завідувачем кафедри.

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

ОР «бакалавр»

Навчально-ознайомлювальна практика в школах.

Описати особливості періоду адаптації дітей до нових умов у перші тижні їх перебування в школі.

Охарактеризувати психолого-педагогічні особливості навчання і виховання першокласників.

Підготувати презентацію на тему: «Режим дня учнів початкової школи: реалії та проблеми».

Розглянути актуальні аспекти формування здорового способу життя молодших школярів.

Виробнича педагогічна практика в школі.

Скласти психолого-педагогічну характеристику учнівського колективу (класу).

Підготувати проект на тему: «Шляхи формування готовності майбутніх фахівців до професійно-педагогічної діяльності».

Скласти, використовуючи власні спостереження та досвід, професіограму вчителя початкових класів.

Провести профорієнтаційну роботу серед випускників шкіл міста та області.

ОР «магістр»

Виробнича педагогічна практика в початковій школі.

Підготувати творчий проект «Модель вчителя початкових класів нової української школи».

Підготувати наукове повідомлення на тему: «Самовиховання та самоосвіта в системі підготовки майбутнього педагога».

Провести профорієнтаційну роботу серед випускників шкіл міста та області.

Виробнича асистентська практика магістрантів.

Підготувати творчий проект «Професійна майстерність викладача ВНЗ».

Провести психолого-педагогічне дослідження з теми: (тема магістерської роботи).

Науково-дослідна практика.

Підготувати проект «Педагогічна діагностика в роботі вчителя початкових класів».

6. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за проходженням практики здійснюється за допомогою планових (поточних) співбесід, безпосереднього спостереження, аналізу звітної документації, заліку, диференційованого заліку.

Поточний контроль здійснюється протягом проходження студентами-практикантами виробничої педагогічної практики:

- облік відвідування студентів на базі практики;
- систематичний контроль за виконанням індивідуального плану виробничої педагогічної практики;
- перевірка документації виробничої педагогічної практики на проміжному етапі її проведення.

Поточний контроль здійснюється факультетський керівником-методистом, керівниками-методистами за фахом протягом проходження студентами педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять.

Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження студентами виробничої педагогічної практики:

- перевірка документації педагогічної практики на заключному етапі;
- проведення заліку та підсумкової конференції на Педагогічному факультеті;

– прийняття заліку з навчальної практики та диференційованого заліку з виробничої педагогічної практики.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності студентів протягом визначеного періоду.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Документація з практики, визначена програмою практики, здається студентами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики. Залік є підсумковою формою перевірки результатів виконання студентами завдань практики.

Звіт з практики захищається студентом-практикантом при комісії, призначеній завідувачем кафедри, до складу якої входять факультетський керівник-методист практики, керівники-методисти за фахом і, за можливості, від баз практики.

Термін засідання комісії із захисту практики встановлюється факультетським керівником-методистом практики і узгоджується з завідуючими кафедрами, завідувачем відділу виробничої (навчальної) практики, проректором.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний план студента (залікову книжку).

Студенти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних довідок. Студент, який отримав незадовільну оцінку з практики, за рішенням деканату факультету може бути поданий на відрахування з університету. Підсумки кожного виду практики обговорюються на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти. Матеріали звітів з практики зберігаються на кафедрі впродовж року. Результати педагогічної практики для всіх освітніх рівнів («бакалавр», «магістр») оцінюються за 100 бальною шкалою.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

Підсумки з навчально-ознайомлювальної практики проводяться у процесі складання студентами-практикантами заліку при комісії у складі факультетського керівника-методиста практики та викладачів кафедри, які викладали практикантам спеціальні дисципліни.

При виставленні загальної оцінки з виробничої педагогічної практики враховуються:

1. Оцінки за всі види діяльності студента-практиканта:

Індивідуальний звіт студента, щоденник педагогічної практики.

Проведення уроків та аналіз конспектів.

Проведення виховних заходів та аналіз конспектів.

Психолого-педагогічна характеристика учня.

Індивідуальні творчі завдання.

2. Оцінка бази практики.

3. Оцінка захисту практики.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	задовільно
50 – 59	E	
26 – 49	FX	незадовільно
0-25	F	

Оцінка «відмінно» (90-100) виставляється за:

- ґрунтовні знання наукової дисципліни, що вивчається, розуміння місця окремих тем, розділів у курсі;
- уміння виокремити в системі основні поняття, світоглядні ідеї, що сприяють розвитку особистості;

- самостійно розроблену систему уроків та інших форм організації навчання з теми;
- правильне формулювання і чітке визначення мети кожного заняття, передбачаючи кінцевий результат, якого необхідно досягнути;
- самостійний відбір матеріалу з цілої теми, послідовне планування його вивчення, налагодження зв'язку з досвідом учнів;
- раціональне поєднання активних, інтерактивних методів, форм навчально-пізнавальної діяльності, що сприяють розумовому й особистісному розвитку учнів;
- самостійне накреслення плану кожного заняття і його реалізація;
- самостійне використання виховних можливостей процесу навчання, залучення різноманітних притаманних йому способів та засобів;
- контакт з усіма учнями, розвиток педагогічно доцільних взаємин з ними, створення ділової та доброзичливої психологічної атмосфери у процесі навчання;
- урахування психологічних особливостей і станів учнів у процесі навчання, стимулювання їхньої міжособистісної взаємодії;
- організацію зворотного зв'язку у процесі навчання, об'єктивне оцінення знань, досягнень учнів, обґрунтування виставленої оцінки, залучення школярів до взаємо- і самоконтролю, прогнозування їхніх успіхів;
- ґрунтовний аналіз уроку чи іншої форми організації навчання з погляду комплексу вимог до навчального процесу;
- самостійне визначення ступеня сформованості особистості учнів, спрямованості та згуртованості класу;
- організацію систематичної цілеспрямованої педагогічної взаємодії з учнями класу; планування позакласної роботи на весь час проходження практики;
- забезпечення національної своєрідності виховання, спираючись на національно-етичну обрядовість, звичаї українського народу;
- самостійне складання планів-конспектів позакласних заходів;
- організацію активної діяльності учнів класу, розвиток їхньої ініціативи, самостійності під час підготовки і проведення позакласних заходів;

- ґрунтовний аналіз позакласної роботи;
- вияви комунікативних здібностей, зокрема педагогічного такту, елементів педагогічної техніки у ставленні до учнів, взаємодії з ними;
- самостійне прийняття рішення в різних непередбачуваних навчально-виховних ситуаціях і вибір доцільних педагогічних дій;
- творчий підхід до організації навчально-виховного процесу;
- старанне і сумлінне виконання завдань педпрактики.

Оцінка «добре» (70-80) виставляється за:

- знання наукової дисципліни, що вивчається;
- розроблену систему навчальних занять, визначення мети кожного з них у погодженні з вчителем-предметником;
- самостійний підбір навчального матеріалу до уроків;
- раціональне поєднання методів і прийомів навчання, форм навчально-пізнавальної роботи учнів за допомогою вчителя початкових класів і керівника-методиста;
- окреслення кінцевого плану-конспекту заняття на підставі додаткових консультацій та його реалізацію (допускаються лише незначні огріхи);
- реалізацію виховної функції процесу навчання окремими прийомами та засобами;
- створення ділової та доброзичливої атмосфери в процесі навчання (наявні труднощі в налагодженні контакту з окремими учнями);
- об'єктивну оцінку знань, умінь, навичок учнів;
- загальний аналіз уроку та іншої форми організації навчання (певні моменти, деталі не беруться до уваги);
- визначення рівня вихованості учнів класу, керуючись вказівками класного керівника, викладача педагогіки;
- планування роботи з учнями в позаурочний час, складання планів-конспектів позакласних заходів на підставі додаткових консультацій;
- застосування переважно одноманітних форм роботи з молодшими школярами у позанавчальний час;

- залучення окремих учнів до підготовки позакласних заходів (наявні деякі труднощі у розвитку особистісного ставлення школярів до виховного заходу);
- аналіз проведеної виховної роботи (допускаються незначні огріхи);
- сумлінне виконання вимог, завдань педпрактики.

Оцінка «задовільно» (50-69) виставляється за:

- знання наукової дисципліни, що викладається (допускаються наукові помилки під час викладу навчального матеріалу);
- планування системи навчальних занять з теми, підбір навчального матеріалу (порушуються принципи послідовності, системності, логічності у навчанні);
- поверховий аналіз навчального заняття;
- дотримання методичного шаблону і трафарету в навчальній роботі;
- уміння спілкуватися тільки з деякими учнями (наявні труднощі у взаємодії з цілим класом);
- неспроможність аналізувати педагогічні ситуації і приймати власні рішення в ситуаціях педагогічного конфлікту;
- допущені помилки в оцінюванні знань учнів, мотивуванні виставленої оцінки;
- організацію позаурочної виховної роботи учнів початкових класів лише за планом класного керівника;
- формальне проведення позакласних виховних заходів, невміння стимулювати в учнів позитивні емоції;
- поверховий аналіз позакласних заходів;
- відсутність вияву педагогічного такту у навчально-виховних ситуаціях;
- низький рівень володіння комунікативними, мовними уміннями та педагогічною технікою;
- недостатню старанність під час проходження педпрактики.

Оцінка «незадовільно» (26-49) виставляється за:

- виявлену невідповідальність у підготовці навчальних занять;

- неявку на педагогічну практику без попередження, систематичне запізнення чи пропуски навчальних занять, позакласних заходів;
- епізодичну роботу з учнями у позанавчальний час;
- нетактовність, грубість і недобррозичливість у взаєминах з молодшими учнями;
- формальне ставлення до педагогічної практики в школі;
- невиконання завдань і вимог виробничої практики.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Н А К А З
м. Івано-Франківськ

«__» _____ 2017 р.

№ _____

Про вид практики

Текст наказу

Проректор з науково-педагогічної роботи

С.В.Шарин

ПОГОДЖЕНО:

завідувач відділом виробничої
(навчальної) практики

Я.І.Василишин

начальник юридичного відділу

Т.В.Блаженко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і
науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-7.01

УГОДА № _____

на проведення практики студентів вищих навчальних закладів

місто _____ " _____ " _____ 20__ р.

Ми, що нижче підписалися,

з однієї сторони ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (далі - вищий навчальний заклад), в особі ректора професора Цепенди І.Є.,щодіє на підставі статуту _____,
(статут або доручення)і, з другої сторони, _____
(назва підприємства, організації, установи)(далі – база практики), в особі _____,
(посада, прізвище та ініціали)щодіє на підставі _____
(статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою цю угоду на проведення практики студентів:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Строки практики	
					початок	закінчення

1.2. Надіслати до вищого навчального закладу повідомлення встановленого зразка про прибуття на практику студента (ів).

1.3. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

1.4. Створити необхідні умови для використання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.5. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці. Забезпечити

специально, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.6. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

1.7. Забезпечити облік виходу на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти вищий навчальний заклад.

1.8. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.

1.9. Додаткові умови _____

2. Вищий навчальний заклад зобов'язується:

2.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, які направляються на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися з студентами під час проходження практики.

3. Відповідальність сторін за невиконання угоди.

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю України.

3.2. Всі суперечки, що виникають між сторонами за цією угодою, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Угода набуває сили після її підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Угода складена у двох примірниках: по одному - базі практики і вищому навчальному закладу.

4. Місцезнаходження сторін і розрахункові рахунки:

Навчального закладу _____

Бази практики _____

Підписи та печатки:

Вищий навчальний заклад:

База практики:

_____
(підпис)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та

(прізвище та ініціали)

ініціали)

М.П. “_____” _____ 20__ року

М.П. “_____” _____ 20__ року

Примітки:

1. Форму призначено для юридичного оформлення зобов'язань підприємства, установи та вищого навчального закладу про проведення практики студентів.

2. Формат бланка А4 (210×297 мм), 2 сторінки.

Додаток 3

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і
науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-7.02

Місце кутового штампа
вищого навчального закладу

КЕРІВНИКУ

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

/є підставою для зарахування на практику/

Згідно з угодою від „___” _____ 20__ року № ___, яку укладено з

_____ (повне найменування підприємства, організації, установи)
направляємо на практику студентів ___ курсу, які навчаються за напрямом підготовки

Назва практики

Строки практики з „___” _____ 20__ року
по „___” _____ 20__ року

Керівник практики від кафедри

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)
ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТІВ

М.П. Керівник виробничої практики ВНЗ _____
(підпис)(прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Форма служить підставою для прийому студентів на практику підприємством, установою, організацією.
2. Формат бланка № А5 (148×210 мм), 2 сторінки.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра педагогіки початкової освіти

ЩОДЕННИК

*обліку роботи з виробничої педагогічної практики
в початковій школі
студентки-магістрантки групи _____
спеціальності 013 «Початкова освіта»*

прізвище, ім'я та по батькові студента

ЗАТВЕРДЖУЮ :

ПОГОДЖЕНО:

_____
Учитель

_____
Керівник практики

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ

студента-практиканта _____

5 курсу групи _____

з _____

у _____ класі _____ школи № _____

Дата проведення уроку _____

1. Тема уроку _____

2. Мета уроку _____

3. Обладнання уроку _____

4. Тип уроку _____

5. План уроку та дозування часу

6. Методика й прийоми проведення уроку

7. Використана методична та навчальна література

8. Хід уроку*

_____
/Підпис студента-практиканта/

*Студент-практикант розробляє поширений план-конспект уроку.

ЗАТВЕРДЖУЮ :

ПОГОДЖЕНО:

_____
Учитель

_____
Керівник практики

КОНСПЕКТ ПОЗАКЛАСНОГО ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Назва виховного заходу _____

студента-практиканта _____

5 курсу групи _____

у _____ класі _____ школи № _____

Дата проведення _____

Мета проведення _____

План проведення _____

Використана науково-методична література

_____
/Підпис студента-практиканта/

2. Схема самоаналізу виховного заходу.

Аналіз актуальності теми виховного заходу, мети, завдань; відповідність теми, мети поставленим завданням та індивідуальним та віковим особливостям учнів класу.

1. Особливості підготовки до проведення виховного заходу. Організаційні труднощі.
2. Самоаналіз проведення виховного заходу:
  - в якій формі проводився захід і чому; що було його «родзинкою»;
  - що, на вашу думку, найбільше вдалося (не вдалося);
  - як встановлювався контакт з учнями;
  - особливості сприймання учнів, налагодження зворотнього зв'язку;
  - емоційний клімат, під час проведення виховного заходу;
  - включення дітей у процес обговорення проблеми;
  - використання різноманітних методів впливу на учнів, індивідуальний та міжособистісний підхід до учнів.
3. Загальні висновки:
  - чи досягнуто поставленої мети (якою мірою);
  - на що необхідно звернути особливу увагу в майбутньому;
  - загальне враження про виховний захід;
  - особливості подальшої виховної роботи (які теми слід обговорювати, яка форма проведення заходу найбільш вдала тощо).

Звіт студента-практиканта (орієнтовна схема)

1. *Оцінка організації практики*; загальна характеристика матеріальної бази школи, класу. Узагальнення змісту навчально-виховної роботи вчителя того класу, де працював студент-практикант.
2. *Опис проходження виробничої практики*. Інформація про виконану роботу (спостереження та аналіз уроків, позаурочної роботи вчителя; проведення залікових уроків, позаурочних виховних заходів, індивідуальна робота з обдарованими учнями, а також учнями, схильними до девіантної поведінки; виконання практичних завдань, науково-дослідна робота тощо).
3. *Виконання індивідуального плану виробничої практики* (опис огріхів, відхилень, що мали місце під час проходження практики, особливості роботи з учнями, соціально-комунікативна взаємодія з батьками, іншими учителями школи, адміністрацією, креативна діяльність студента на допомогу вчителю початкових класів).
4. *Основні навчально-виховні завдання, які вирішувались у період практики*. Форми, які були включені в систему навчально-виховної роботи з даним колективом класу для їх вирішення.
5. *Реалізація на практиці особистісно зорієнтованого підходу до школярів*.
6. *Виявлення ефективності навчально-виховної роботи*.
7. *Уміння і навички навчально-виховної роботи, набуті у процесі практики*.
8. *Аналіз методичної роботи, проведеної студентом-практикантом у класі*. Вивчення та використання кращого досвіду вчителів і вихователів (наведення конкретних прикладів), опис інновації, що впроваджена в школі.
9. *Проведення роботи з батьками*, зокрема з питань підвищення рівня їхньої педагогічної культури (теми виступів).
10. *Суспільно-корисна праця, проведена в класі*.
11. *Науково-дослідна робота студента*.
12. *Аналіз навчально-виховного процесу в класі (з погляду студента)*.
13. *Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні педагога. Пропозиції щодо вдосконаленню змісту та організації виробничої практики в початковій школі*.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Белікова В.В. Програма та методичні вказівки до педагогічної практики / за заг. ред. Коваленко О. Е. – Харків : УПА, 2003. – 43 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2004. – 276 с.
3. Виховна система школи / упоряд. В.В. Григоращ. – Харків : Вид. група «Основа», 2005. – 128 с.
4. Вовченко І. І. Педагогічна практика в школі / І. І. Вовченко, Т. Б. Кутек. – Житомир : ЖДУ, 2007. – 48 с.
5. Гребенькова А.О. Довідник класного керівника : 1-4 класи / А. О. Гребенькова. – Харків : «Ранок», 2006. – 192 с.
6. Григорчук Т. В. Веселкове дитинство (Технології виховної роботи з молодшими школярами) : навч.-метод. посіб. / Т.В. Григорчук, В.Ю. Іова, Л.В. Красномоєць – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – 116 с.
7. Гулевич Л. Методичні рекомендації на допомогу студенту-практиканту /Л. Гулевич, Є. Пшеничний. – Дрогобич: Каменяр, 2003. –30 с.
8. Іванчук М.Г. Перші кроки в країну знань : навчально-методичний посібник з педагогічної практики «Перші дні дитини в школі» / М.Г. Іванчук, С.З. Романюк. – Чернівці: Букрек, 2002. –160 с.
9. Мороз І.В. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посібник / І.В. Мороз, О.Г. Ярошенко. – К., 2003. – 90 с.
10. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст») : начальний посібник / уклад. : Соловей М.І., Ніколаєва С.Ю., Спіцин Є.С., Кудіна В.В., Бражник Н.О., Демчук В.С. – К.: Ленвіт, 2010. – 133 с.
11. Підгурська В. Ю. Педагогічна практика як важлива передумова становлення майбутнього вчителя-класовода / В. Ю. Підгурська // Вісник Житомирського державного у-ту. Педагогічні науки. – Житомир, 2013. – Вип. 68. – С. 3-8.
12. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Затверджено: Наказ Міністерства освіти і науки України від від 08.04.93 № 93 р. – К.,1993. – 24 с.
13. Програма та методичні вказівки до педагогічної практики / уклад. : І.П. Чепурно, Н.О. Брюханова, А.І. Комишан, М.П. Васильєва, Д.В. Коваленко, О.Й. Белей – Харків : УПА, 2008. – 50 с.
14. Соловей М. І. Організація педагогічної практики в кредитно-модульній системі навчання (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр», «спеціаліст») / М. І. Соловей, С. Ю. Ніколаєва, Є. С. Спіцин, В. В. Кудіна, Н. О. Бражник, В. С. Демчук. – К. : Ленвіт, 2006. – 106 с.
15. <http://sites.google.com/site/pedagogicnapraktikavkpu/vidi-pedagogicnoie-praktiki/probni-uroki/pidruc>

Навчальне видання

Цюняк О. П.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

*для студентів денної і заочної форм навчання
спеціальності 013 «Початкова освіта»
Педагогічного факультету*

Формат видання 60/84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Time New Roman.
Умовн. друк. арк. 11. Наклад 50 прим.
Зам. № 417.

Видавництво «ЯРИНА». Підприємець Майданчук І. І.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Вовчинецька, 77, кв. 4
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи
серія ІФ №5122 від 09.06.2016 року.

Друк підприємець – Майданчук І. І.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Вовчинецька, 77, кв. 4